

435. Nieuwe ideeën (35)

1. Met eb en vloed kun je hydro-elektriciteit opwekken. Hij kweekt hyacinten. Hybris is overmoed ten aanzien van de godheid die in de Griekse tragedie tot de val leidt. Een hydra is een waterslang; Hercules doodde die van Lerna. Aan hydranten kun je brandslangen koppelen; de brandslangen moeten wel goed bevestigd worden. Ik hipe niet zo graag: dan moet iets echt wel hyper zijn. Een hymenboek is geen hymneboek. Wat doet een taxidermist? 'Stoel' en 'tafel' zijn hyponiemen van 'meubel'. De hysop is een lipbloemige heester. In 'hij schaafde zijn knieën en viel' is sprake van een hysteron proteron. Iberiërs wonen op het Iberisch Schiereiland. Een ic-verpleegkundige werkt op de intensive care (ic), een ICT-bedrijf is werkzaam in de informatie- en communicatietechnologie, een id-baan is een instroom-doorstroombaan en een ID-bewijs is een identiteitsbewijs. En een iconoclast?

2. Men was ideeëloos: de ideeënbus was leeg. Ook de id'er moest zijn ID-kaart laten zien. lebel is kriegel. Het verlies werd een idee-fixe voor hem. Schrijf je 'grommende iezegrim' met een i-grec? Het woord 'snijijzer' schrijf je met twee ij'tjes. Lust je nog een eitje? Een voorbeeld van een ijstijd is de kleine ijstijd. Wil je een ijslolly? Alleen als ie (als ie, wie, waai weg) ijs- en ijskoud is! De door- en doornatte (door en door natte) IJslander (hij was door en door natgemaakt, doordat hij door en door natgerend was)) reed op zijn dampende ijslander. Hij liep met in de rugzak een thermoskan met ziedendhete (kokendhete) koffie met onder elke schoen een ijskrap over het ijs. Hij kende de omgeving door en door. Het ik-besef bracht de ijzerenheinige ijzerbijter ertoe, aan de IJzerbedevaart deel te nemen. Een ik-zuchtige lijdt aan ik-zucht. Het imago-onderzoek leidde tot imagoverbetering. De camorra vormde een imminent gevaar. Een ok-behandeling is OK (oké), maar kan je immobiliseren. Zijn gedroogde-immortellenverzameling oogde goed. 'Monniken' spreek je met 'ih' uit, 'batikken' ook. Imponderabilia zijn onweegbaar.

3. De i-mode betreft geen via internet gekochte kleren, maar de internetmode, een techniek met de mobiele telefoon. De inbedrijfstelling van het gemaal verliep vlot. De censor verklaart 'nihil obstat' (er is geen bezwaar) en dan geeft de paus of bisschop het imprimatur. Hij bijtte de hengel in. Dat hadden de Inca's wel ingecalculeerd. Na de reïncarnatie was de sloeber een prins. 'Ontvlammen' is een inchoatief werkwoord. Fiscaal incivisme is belastingontduiking of -ontwijking. Dit bedrijf verzorgt bij ons een incompanytraining. In concreto had hij wel gelijk, in abstracto niet. Bij 'hij loopt' en 'zij fietst' is er incongruentie in persoon. In absentia van de directeur werd aldus besloten. De 'ashram' – leefgemeenschap van en ontmoetingsplaats voor aanhangers van religies uit India – verwijst naar een van origine Indiaas woord. De geïncrimineerde woorden werden na ampele overweging gepardonneerd.

4. Onze pensioenen zijn gelukkig niet beursindexgerelateerd. De volgende termen komen uit het Indiaans of eraan gerelateerde talen: Azteken (man uit het noorden), Canada (nederzetting), hickory (uit een Indiaans woord uit Virginia), potlatch (indiaans feest met geschenken naar rato van de sociale positie), sachem (indiaans opperhoofd, uit een Algonkintaal) en de zweethut (oorspronkelijk bestemd voor indiaanse reinigingsrituelen). Een indie is een klein, onafhankelijk platenlabel. De Indian summer duurde lang. Een Indischman is langdurig in Nederlands-Indië geweest. Hij stond in dubio. De knaap was in- en indom. Komen deze indo's uit Indo-China?

5. Gezocht op '*ique' en '*iek' en onder andere gevonden: applique en appliqué, angeliek, antipathiek, bezique (Frans kaartspel), apolitiek, auto-erotiek (hoeft niet in de auto), biunique (Jaarboek 2007: stel speciale ski's), bantoeïstiek, bedrijfsethiek, brique (steenrood), biotiek, boetiek, cacique (stamhoofd van indianen), cholieriek, république des lettres, chimeriek, chef de clinique, kliniek, elektriek, civiek (burgerlijk), diëtiëk, clique (kliek), bananenrepubliek, italieëk, kantieëk (canticum, koorgezang), angélique (engelwortel), klassieëk, relieëk, concours hippique, rustieëk, corps diplomatique, salamitactieëk, Mozambique, tirannieëk, opéra comique, trafieëk, piqué (bij biljarten), tsadieëk (rechtvaardige), semper et ubique (altijd en overal), suum cuique (ieder het zijne), veridieëk

(oprecht), ubiqué (overal) en vertu héroïque. Komt brittaniazilver overigens uit Britannia (Britannië, het tegenwoordige Engeland)? Enne ... kunnen chimps chimpen (Jaarboek 2010)?

6. Een rolykit met gereedschap kun je oprollen. Een brochette is een vleesspies. Zij moest van haar AOW'tje rondkomen. Nationaalsocialistische liederen hangen het nationaalsocialisme aan. Vrouwen- en mannenhaters lijden aan respectievelijk misogynie en misandrie (misantropen haten mensen). Dat de eersten vrouwen haten, moge duidelijk zijn. Onder de mirtenboom dronken ze mirten- of rozijnenwijn; er hing daar een mirregeur. Software kan gelauncht (Jaarboek 2007) worden. Een laudator temporis acti heeft geen oog voor de toekomst. Misère kun je spelen. Het miserere wordt elke vrijdag in de lauden (laudes) gebeden. De twee mises-en-scène (VD ook: mise-en-scènes) hadden veel gemeen. De mise-en-place vindt in de keuken plaats, mise au point is het zuiver stellen van een kwestie, de mise-en-plis de watergolf en mise-en-page is opmaak (lay-out). De missive zette aan tot missie-ijver. Mmm, mjammmie!

7. Het (de) mirepoix is een mengsel van fijngesneden groenten en kruiden. Kunnen in misstwiggyshows ook miss piggy's optreden? Bij de Miss Belgiëverkiezing was het voor haar mis poes! Bij de Mississippi komt de mississippideltablues het beste uit. Misjnaïsch Hebreeuws heeft betrekking op de Misjna. Miso's zijn pasta's van gefermenteerde sojabonen. Bij de miss-wet-T-shirtverkiezing wordt een miss wet-T-shirt gekozen. Op de biënnale is het moddergooien (de moddercatch, Jaarboek 2010) begonnen. Het mochaleer is een soort glacéleer van hindevellen. Worden mocassins van mocassinslangenleer (vergelijk de copperhead) gemaakt? Een MO-disk is een magneto-optisch schijfje. Ligt mijn mobi nog bij jullie? Moais (monolithische beelden) vind je op Paaseiland. Hij uitte veel mitsen en maren. Mitsmatsen is een kaartspel. Zij die mixt, is een mixster. Mithridatiseren is wennen aan gif.

8. Het mixed double vind je bij tennis, de mixed grill is een gerecht, mixed pickles zijn allerlei jonge groente(n), uitjes en augurkjes, in azijn ingelegd, een mixed policy is een gemengde (levens)verzekering en een mixed zone vind je bij sportwedstrijden. De moderne devotie is gesitueerd in de veertiende (14e, 14de) en vijftiende (15e, 15de) eeuw. Vrouwenkloosters hebben moeder-oversten. Het is vrijwel zeker dat een Moerasarabier geen Moffrikaans spreekt. Sprookjes van Moeder de Gans vinden ze nog steeds cool. Een moezjiek is een kleine Russische boer. Een moefti mag fatwa's uitvaardigen. Het modillon is een kleine console onder een gootlijst. Moedertjes-van-duizenden zijn moederplanten. Opstandelingen in Afghanistan heten moedjahedien. De mohsschaal geeft de hardheid weer. De prij liet zich een mojito inschenken. Moiety's kom je in de antropologie tegen.

9. Moliken zijn vogelverschrikkers. Mon cher, het kaastoetje was slechts een mon-choufantasie. Hij genoot van het monachale kloosterleven. Het molinisme, de leer van Molina, is de tegenhanger van het thomisme. De moleculair bioloog deed moleculairbiologisch onderzoek (moleculairebiologieonderzoek). Wat is een mokasen [moo-kaa-sèn]? Moeilijk opvoedbare kinderen zitten op een m.o.k.-school [èm-oo-kaa]. Volgens het Groene Boekje hebben we gemonopolyd. Misschien wil monsieur Jourdain nog een lachwekkende duit in het zakje doen? De mono- en multihull zijn zeilboten. Het verschil tussen 'monofil' en monofyl' zal inmiddels bekend zijn. Wat schrijf je liever: 'morbidesse' of 'morbidezza'? De moquette (VD ook: het) is fluweelachtig trijp. Mooimeisjes eten is geen vorm van kannibalisme. Hij at een mopé en was een moquante moppentapper, die vaak moppen tapte.

10. Een montee trekt de riviermonden op. Een montejus is een toestel om vloeistof te doen opstijgen. In de montgolfière heeft het mooipratende, mooi linkende mooierdje het montignaccen even opgeschort. Open Monumentendagen zijn niet per se een mooiweerverhaal. Mijn hond kan heel goed mooizitten. De Montenegrijn was mordicus tegen het voorstel. Het (VD ook: de) mond-en-klauwzeer, het MKZ (VD ook: de), wordt veroorzaakt door het MKZ-virus. Molybdeen (symbool: Mo) heeft atoomnummer 42. Het modelé is de wijze van modelleren.

Rein Leentfaar m.m.v. Hans Bliëk